

Dosarul nr. 2ra-336/23
2-20005780-01-2ra-02032023

prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Telenești – G. Popa
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – I. Țurcan, I. Cotruță, L. Pruteanu

ÎNCHEIERE

27 septembrie 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Viorica Puica
Aliona Donos
Oxana Parfeni

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Petru Zavatin,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Petru
Zavatin împotriva Ninei Vîrlan cu privire la restituirea cheltuielilor suportate
pentru renovarea bunului imobil și compensarea cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 11 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin
care s-a admis apelul declarat de către Nina Vîrlan, s-a casat integral hotărârea
din 05 noiembrie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Telenești și s-a emis o
hotărâre nouă, prin care s-a respins acțiunea depusă de Petru Zavatin,

constată:

La 16 ianuarie 2020, Petru Zavatin a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ninei Vîrlan cu privire la restituirea cheltuielilor suportate pentru
renovarea bunului imobil și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că este fratele Ninei
Vîrlan. Prin testamentul din 24 februarie 2006 autentificat de către Primăria
XXX, tatăl său XXX a testat toată averea fiului Petru Zavatin. Ulterior, tatăl lor a
testat toată averea fiicei Nina Vîrlan. În baza acestui testament, la 14 iunie 2019,
Ninei Vîrlan i-a fost eliberat certificatul de moștenitor testamentar, în baza căruia
a dobândit dreptul de proprietate asupra bunului imobil casa de locuit și a terenul
aferent cu suprafața de XXX ha situate în XXX.

Reclamantul a menționat că, până la decesul tatălui, a locuit împreună cu
acesta în casa părintească și, cu acordul lui, a efectuat lucrări de construcție,
suportând din cont propriu toate cheltuielile.

Însă, după ce s-a aflat despre testamentul lăsat de tatăl XXX, prin care a
testat toată averea fiicei Nina Vîrlan, între el și soră au apărut conflicte referitor
la casa părintească.

Mai mult ca atât, Nina Vîrlan s-a adresat cu cerere de chemare în judecată
împotriva lui Petru Zavatin, Nina Zavatin și Andrei Zavatin cu privire la
înlăturarea obstacolelor, revendicarea bunului imobil casa de locuit și a terenul

afereant cu suprafața de XXX ha, situate în XXX, care îi aparține conform certificatului de moștenitor, dar se află în posesie nelegitimă. Așa, prin hotărârea din 03 decembrie 2019 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești, a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de Nina Vîrlan.

Respectiv, reclamantul a considerat că Nina Vîrlan urmează să-i restituie cheltuielile suportate pentru reconstrucția, renovarea și amenajarea casei și a construcțiilor accesorii, care conform devizului de cheltuieli întocmit de către SA „Rapid Construcția” au constituit 60 731 de lei.

În drept reclamantul și-a întemeiat pretențiile în baza prevederilor art. 1540, art. 1542 și art. 1551 din Codul civil.

Reclamantul Petru Zavatin a solicitat prin cererea de chemare în judecată încasarea de la Nina Vîrlan în beneficiul său a cheltuielilor suportate pentru reconstrucția, renovarea și amenajarea casei și a construcțiilor accesorii în sumă de 60 731 de lei și compensarea taxei de stat în cuantum de 1 830 de lei.

Prin hotărârea din 05 noiembrie 2021 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Petru Zavatin.

S-a încasat de la Nina Vîrlan în beneficiul lui Petru Zavatin suma cheltuielilor în mărime de 60 731 de lei și cheltuielile de judecată în mărime de 1 830 de lei (f.d. 55, 59-67).

La 08 noiembrie 2022, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Nina Vîrlan, reprezentată de avocatul Svetlana Coșneanu, a declarat apel împotriva hotărârii din 05 noiembrie 2021 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești (f.d. 58).

Prin decizia din 11 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Nina Vîrlan, s-a casat integral hotărârea din 05 noiembrie 2021 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești și s-a adoptat o hotărâre nouă, prin care:

S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Petru Zavatin împotriva Ninei Vîrlan, ca neîntemeiată (f.d. 93, 94-100).

În consolidarea soluției sale, instanța de apel a considerat greșită soluția instanței de fond cu privire la temeinicia acțiunii depuse de Petru Zavatin, constatând că instanța de fond a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, a apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii.

Curtea de Apel Chișinău a reținut că Petru Zavatin, împreună cu familia sa, a locuit de mai mulți ani în casa care aparținea tatălui său, XXX și a continuat să locuiască în această casă și după decesul tatălui.

Totodată, instanța de apel a remarcat că, în prezentul litigiu, reclamantul Petru Zavatin pretinde că, în perioada de timp în care a locuit în casa tatălui său, a efectuat un șir de lucrări la bunul imobil în valoare de 60 731 de lei, conform devizului de cheltuieli elaborat de SA „Rapid Construcția” (f.d. 11-14).

Curtea de Apel Chișinău a notat că, reclamantul Petru Zavatin, în virtutea calității sale de posesor de bună-credință a bunului imobil, este în drept să ceară despăgubiri pentru îmbunătățirile aduse bunului imobil, dar urmează să facă dovada îmbunătățirilor invocate și a valorii lor concrete.

În opinia instanței de apel, din conținutul devizului de cheltuieli elaborat de SA „Rapid Construcția” și prezentat de către reclamant nu se poate stabili cu certitudine care lucrări au fost executate, în ce perioade concrete, nu sunt indicate

repere legate de efectuare a lucrărilor de construcție, starea bunului la începutul perioadei de referință, părțile de imobil care existau până la începutul perioadei și care au fost construite ulterior, părțile de imobil renovate, metodele de renovare, raportul fiind abstract și lipsit de repere temporale exacte, iar în consecință este combătut de celelalte probe administrate în prezenta cauză civilă.

Mai mult ca atât, din declarațiile date de către specialistul Leonid Turea, care a întocmit acest deviz de cheltuieli și a fost audiat în calitate de martor, Curtea de Apel Chișinău a constatat date eronate și contradictorii, însuși martorul recunoscând anumite greșeli tehnice în conținutul devizului elaborat.

Astfel, prin analiza și examinarea depozițiilor persoanelor audiate în calitate de martori în ședința de judecată, instanța de apel a notat că, deși, au fost efectuate anumite lucrări de întreținere a casei de locuit, acestea au fost făcute în diferite perioade de timp, fără a se putea determina cert care este valoarea îmbunătățirilor aduse bunului imobil și de către cine au fost suportate cheltuieli în acest sens.

De asemenea, instanța de apel nu a putut reține ca probe pertinente nici bonurile de plată anexate la materialele cauzei privind achiziționarea unor materiale de construcție (f.d. 9), or, din conținutul acestora nu este clar de către cine au fost suportate acele cheltuieli și pentru care lucrări au fost utilizate.

La 06 februarie 2023, Petru Zavatin a depus prin intermediul oficiului poștal recurs împotriva deciziei din 11 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei recurate și menținerea hotărârii din 05 noiembrie 2021 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești (f.d. 105-107, 116 recto-verso).

În motivarea recursului a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de apel, suplimentar invocând că instanța de apel a casat integral hotărârea primei instanțe și a emis o hotărâre nouă, prin care a respins acțiunea, motivând prin faptul că reclamantul nu a făcut dovada suportării efective și reale a câtorva cheltuieli pentru pretensele lucrări de renovare a bunului imobil, deși, pe parcursul examinării cauzei, el a prezentat un șir de probe (înscrisuri, declarații ale martorilor) care confirmă pretențiile din cererea de chemare în judecată.

Recurentul a remarcat că, deși, Nina Vîrlan nu a administrat probe în susținerea poziției sale procesuale, instanța de apel, din propria inițiativă, a apreciat critic probele administrate de reclamant și nu i-a dat posibilitatea să înlăture unele neajunsuri.

În opinia recurentului, a fost lipsit în mod abuziv de posibilitatea de a-și exercita în măsură deplină toate drepturile procedurale acordate de legislația procedural civilă, inclusiv drepturile de participa la cercetarea probei prezentate, de a prezenta înscrisuri suplimentare pe marginea acestei probe, de a înainta obiecții, de a formula cereri ș.a. În cazul în care aceste neajunsuri i-ar fi fost comunicate și i-ar fi fost oferit timp suficient pentru verificarea corectitudinii acestora, el demonstra că mărimea cheltuielilor suportate pentru renovarea construcției constituie 60 731 de lei, așa cum a fost determinată prin calculele prezentate în prima instanță.

Recurentul a considerat că, în speță, sunt întrunite toate condițiile de aplicare a prevederilor art. 311 din Codul civil, or, prin probele examinate în prima instanță și în instanța de apel s-a demonstrat cu certitudine că el a adus

îmbunătățirii casei și a crescut valoarea acesteia, iar drept consecință este îndreptățit să solicite compensarea sumei investite în construcția casei.

La 02 martie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimății Nina Vîrlan și reprezentantului acesteia, avocatei Svetlana Coșneanu, pentru notificare copia recursului motivat declarat de către Petru Zavatin împotriva deciziei din 11 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, explicându-i dreptul de a depune referință. Însă, până la examinarea admisibilității recursului, intimata și reprezentantului acesteia nu au făcut uz de dreptul lor procedural și nu au depus referințe prin care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recurs.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat public la 11 octombrie 2022. Conform scrisorii de expediere a actului judecătoresc cu numărul de ieșire nr. 10151, copia deciziei motivate din 11 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa participanților la proces pentru notificare la 26 decembrie 2022 (f.d. 101), însă, din materialele cauzei nu poate fi stabilit momentul când decizia instanței de apel a fost comunicată efectiv recurentului. Astfel, se consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

Conform art. XI alin. (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursului depus de către Petru Zavatin împotriva deciziei din 11 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinată în baza temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă în vigoare până la 01 septembrie 2023.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs depusă de către Petru Zavatin este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recursuri se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare data depunerii cererilor de recurs).

În conformitate cu prevederilor art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Verificând motivele de casare, invocate în recurs de către Petru Zavatin, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că acestea nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, și anume dacă au fost săvârșite alte încălcări decât cele indicate ce ar constitui temei de declarare a recursului în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau dacă instanța de apel a apreciat probele arbitrar, sau dacă ar exista erori comise ce ar duce la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, nu a depistat.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursurile exercitate conform Secțiunii a II-a au caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul declarat de către Petru Zavatin conține obiecții de fapt și de drept, similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate de către instanța de apel, fiind apreciate corespunzător. În consecință, nu există aparența unei

încălcări a dreptului recurenților la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate instanței de apel și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către instanța de apel, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Drept urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că argumentele invocate de către recurentul Petru Zavatin nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a aprecia recursul declarat de către Petru Zavatin ca fiind inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Petru Zavatin împotriva deciziei din 11 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Viorica Puica

judecătorii

Aliona Donos

Oxana Parfeni